

Luděk Rychetník

21. října 2011

“the bigger picture“,
NAIRU a flexicurity

The Queen's question (LSE Nov 2008) :

„Why no one foresaw it coming?“ - the timing,
extent and severity of the recession?

REPLY :

Letter of Professors Tim Besley (LSE, BofE) + Professor
Peter Hennessy (contemp.history, U.London) for 32
participants of British Academy Forum forum on 17. 6.
2009

(among Participants:

Prof Vernon Bogdanor, Oxford, Brit.Constitution expert;
Claire Short, MP):

„A failure of the collective imagination of many bright people ..
to understand the risks to the system as a whole“

„THE BIGGER PICTURE“

REPLY continued :

„(Economists) frequently lost sight of **the bigger picture**“

„Politicians of all types were **charmed by the market** .. There was a firm belief .. that financial markets had changed“

„It is difficult to recall a greater example of **wishful thinking combined with hubris**“ (i.e. under the spell of **NEOLIBERAL IDEOLOGY** ?)

THE BIGGER PICTURE ?

Koho číst? (Professor Geoffrey Hodgson doporučuje:)

Adam Smith, Karel Marx, Alfred Marshall,
Thorstein Veblen, Joseph Schumpeter, John
Maynard Keynes, Frank Knight, Douglass North

..

Ronald Coase, James M Buchanan, Gordon
Tullock, Paul Krugman

**Vidět širší souvislosti, ekonomický systém v celku,
vnímat a porozumět ideologiím**

“THE BIGGER PICTURE” PŘÍKLAD AKTUÁLNÍ ANALÝZY

Adair Turner and others 2010

THE LSE REPORT : THE FUTURE OF FINANCE

(290 pp)

<futureoffinance.org.uk>

Authors : 12 members of the Future of Finance Group
(Charles Goodhart, John Kay, Martin Wolf, Richard Layard
..)

Funded by The Paul Woolley Centre for Capital Market
Dysfunctionality at LSE

Central questions:

What is the financial system for?

What is or should be the future of finance?

THE LSE REPORT : THE FUTURE OF FINANCE

What is the financial system for?

- What is its optimal size and functions?
- Do financial activities deliver value added or do they extract rents from the real economy?
- Under what conditions the financial system tends to generate in/stability in the economy?

What is the future of finance?

- Regulation : higher capitalization,
macroprudential regulation ?
and/or
- Structural reform : narrow banking - Volcker Rule ?

POLITIKA VLÁDY :

Independent Commission on Banking

Established by the Chancellor of the Exchequer George Osborne

16 June 2010

Commission`s brief:

Reducing systemic risk in the banking sector, exploring the risk posed by banks of different size, scale and function;

Mitigating moral hazard in the banking system

Reducing both the likelihood and impact of firm failure

Promoting competition in both retail and investment banking :

- the needs of banks' customers and clients are efficiently served,
- and in particular considering the extent to which large banks gain competitive advantage from being perceived as too big to

Independent Commission on Banking

12 September 2011

Independent Commission on Banking *Final Report.*

Recommendations, 358 pp

www.ecgi.org/documents/icb_final_report_12sep2011.pdf

Sir John Vickers, Chairman

Contents:

PART I: Financial Stability

PART II: Competition

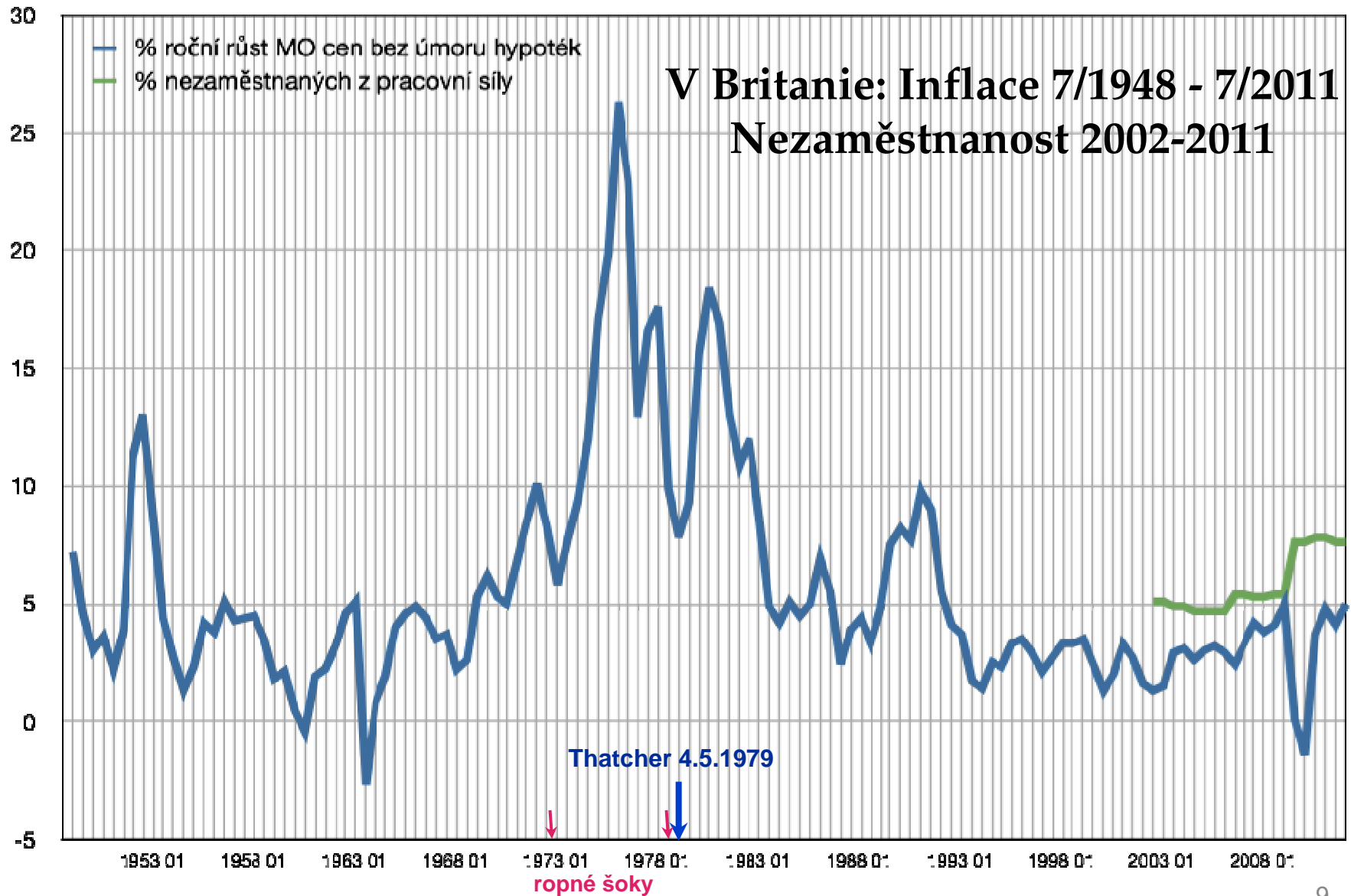
PART III: Recommendations : Retail ring-fence,
Loss-absorbency, Competition

Case Study: UK postwar economic policy + Dilemma

UK: Inlace a nezaměstnanost, ideologie a politika 1952-2011

V Britanie: Nezaměstnanost 1970-2011

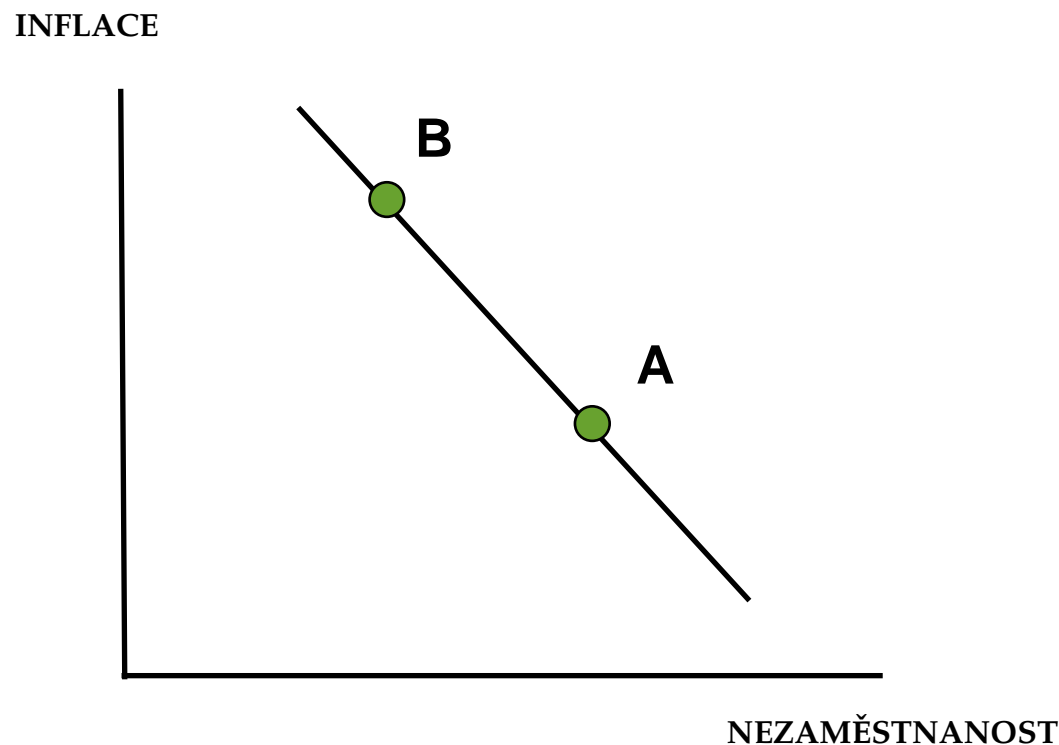

source: TradingEconomics.com; UK Office for National Statistics

Dilema hospodářské politiky : Inflace *nebo* Nezaměstnanost ?

Phillipsova křivka - v krátkém období

Politika nízké úrokové míry -> hospodářský růst -> snižuje nezaměstnanost pod určitou *výchozí rovnovážnou úroveň* -> umožňuje dělníkům vynutit si zvyšování mezd -> *mzdová inflace a CPI inflace* : **A -> B**

VB: HOSPODÁŘSKÁ POLITIKA A MĚNÍCÍ SE PRIORITY

1948 - 1979 :

“poválečný konsensus”, “sociální stát”:

Labouristické i konzervativní vlády usilují o
plnou zaměstnanost

1970s : KRIZE

1975 Inlace - CPI 24.2%

1978/1979 “Winter of discontent”

VB: PRIORITY HOSPODÁŘSKÉ POLITIKY 1979 +

4.5.1979 Margaret Thatcher (-1990) : neoliberalismus,
priorita : **zkrotit inflaci**

(i) vysoká úroková míra - recese -nezaměstnanost (12% v 1984) - inflace : 2.5% v 1986

(ii) privatizace státních veřejných služeb

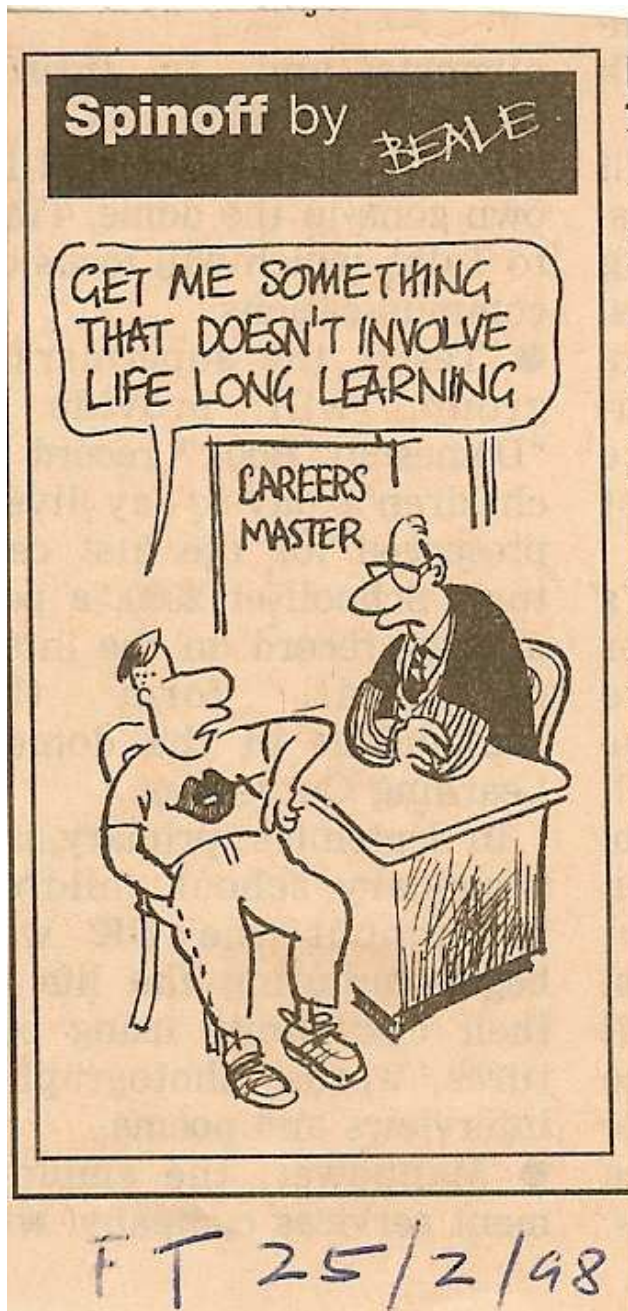
(BT,BRail,BA,plyn,elektrina) oslabila radikální odbory

(iii) zákonné omezení činnosti odborů, zejména stávek

1997-2007-2010 Toni Blair a Gordon Brown :

“the Third Way” : neoliberalismus (“Thatcher children”) +

aktivní politika zaměstnanosti

Labour Government :

Active employment policy:

How to change widespread reserved attitudes to education and learning ?

2001 *Learning and Skills Council - LSC*

2005 *Leitch Report: Review of Skills*

2007-10 LSC ->

Skills Funding Agency

Young People's Learning Agency

Velká Británie : Ochrana zaměstnanců

JOB-SEEKERS ALLOWANCE (1996+) :

- ve věku 18 - 64 let (následuje státní důchod)
- aktivně hledá práci (v kontaktu s **Job Centre**)
- může být zaměstnán(a) méně než 16 hodin týdně

2011: GBP 50-60, pro manžele GBP 100 týdně

(srovnání: průměrná mzda: dělník GBP 500, úředník
GBP 300-450, technik a manžel GBP 700-800)

+ Soukromá pojištění jako *Payment Protection, Income Protection*

Velká Británie : Aktivní politika zaměstnanosti

JOB-CENTRE PLUS (<- 1992 EMPLOYMENT SERVICE) :

> webové stránky:

Jobs and Skills Search a **Employer Direct Online**

> úředníci v místních centrech radí a pomáhají hledat práci

> programy **Flexible New Deal** zaměřené na různé kategorie (věkové skupiny, samozaměstnavatelé, matky bez partnera) školí a připravují na zaměstnání

INCOME SUPPORT - podpora pro lidi, kteří ze zdravotních nebo rodinných důvodů nezvládnou plný úvazek

HOUSING BENEFIT, slevy na daních

Aktivní politika zaměstnanosti : VZDĚLÁNÍ

2001: *Learning and Skills Council*, LSC, Rada pro vzdělávání a kvalifikaci : “informovat, koordinovat, měnit zdrženlivý postoj ke vzdělávání”

2005: Leitchova zpráva - *Review of Skills in England* :
závažné zaostávání za Evropou

2010: LSC rozdělen na

- > *Skills Funding Agency* pro dospělé
- > *YPLA, Young People`s Learning Agency*
pro mládež 16-19 let

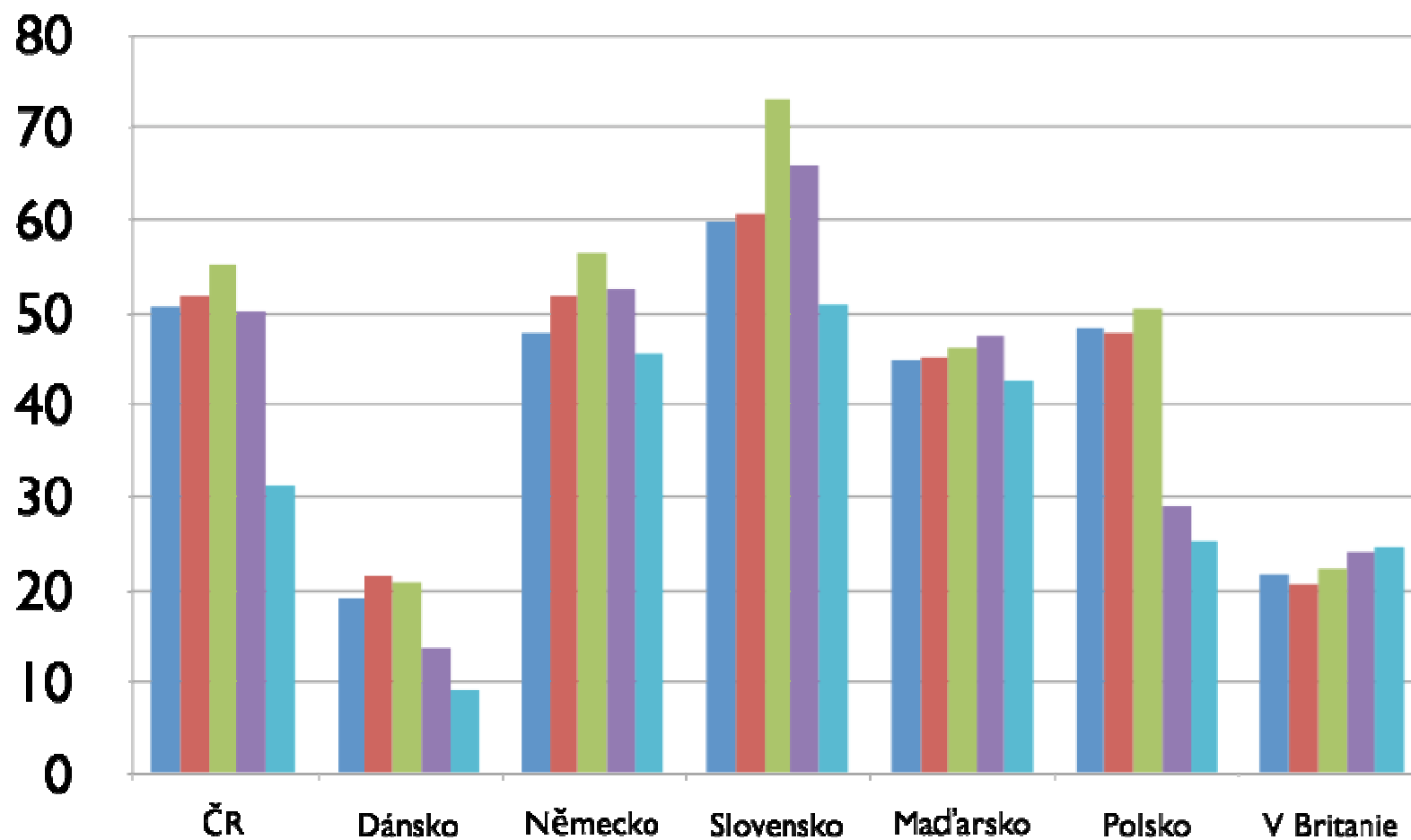
Nezaměstnanost, hospodářský růst a inflace: Dk, VB

DÁNSKO	2000	2004	2008	2009	2010
Zaměstnanost %	76,3	75,1	78,1	75,7	
Nezaměstnanost %	4,3	5,4	3,3	6,0	7,6
Nezaměstnanost mládeže	6,2	9,2	7,6	11,2	13,8
Nezaměstnanost rok+	0,9	1,1	0,5	0,5	1,4
Nezaměstnanost rok+ z celkové	0,209	0,204	0,152	0,083	0,184
Reálný HDP, roční růst	3,5	0,4	-0,9	-4,9	1,6
Inflace, spotř.koš	2,7	2,0	3,6	1,1	2,3
VELKÁ BRITANIE	2000	2004	2008	2009	2010
Zaměstnanost %	71,2	71,5	71,5	69,9	
Nezaměstnanost %	5,4	5,0	5,6	7,6	7,8
Nezaměstnanost mládeže	12,2	11,5	14,1	18,9	19,1
Nezaměstnanost rok+	1,4	1,1	1,4	1,9	2,5
Nezaměstnanost rok+ z celkové	0,259	0,220	0,250	0,250	0,321
Reálný HDP, roční růst	3,9	2,8	-0,1	-4,9	1,2
Inflace, spotř.koš	0,8	1,4	3,6	2,2	2,4

Nezaměstnanost, hospodářský růst a inflace: ČR, EU

ČESKÁ REPUBLIKA	2000	2004	2008	2009	2010
Zaměstnanost %	65,0	64,7	66,6	65,4	
Nezaměstnanost %	8,7	7,8	4,4	6,7	7,3
Nezaměstnanost mládeže	17,8	17,6	9,9	16,6	18,3
Nezaměstnanost rok+	4,2	3,8	2,2	2,0	3,0
Nezaměstnanost rok+ z celkové	0,483	0,487	0,500	0,299	0,411
Reálný HDP, roční růst	3,6	3,6	2,5	-4,1	1,6
Inflace, spotř.koš	3,9	-0,1	6,3	0,6	1,0
EU 15					
Zaměstnanost %	63,4	64,5	67,3	65,9	
Reálný HDP, roční růst, EU15	3,9	1,2	0,5	-4,3	0,9

DLOUHODOBÁ NEZAMĚŠTNANOST

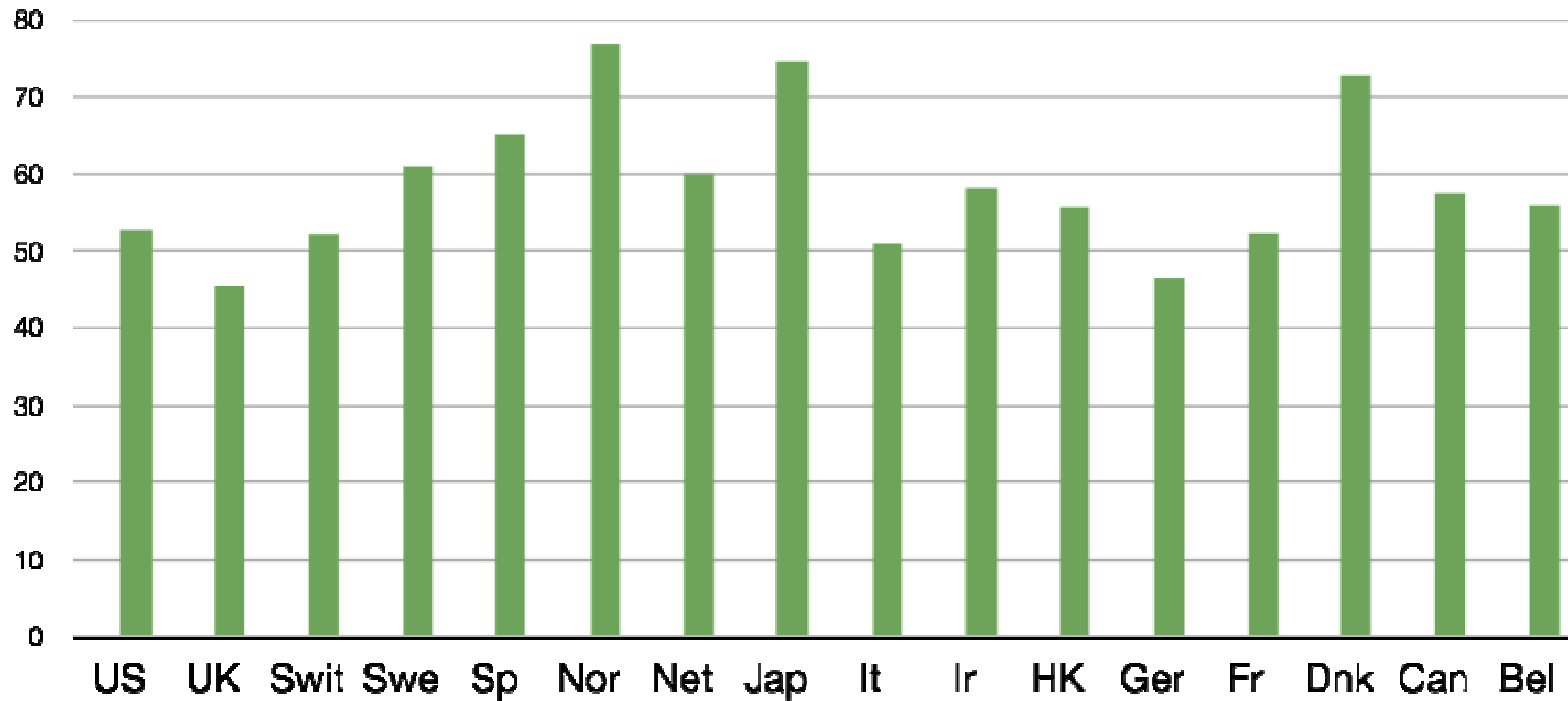

ZOBRAZENÉ ROKY : 2002 - 2004 - 2006 - 2008 - 2009

Index subjektivní jistoty v práci 2006

RIGHT MANAGEMENT

Career Confidence Index - Index jistoty v práci, listopad 2006

? Nejistota v UK ? : nízká podpora v nezaměstnanosti a vysoká zadluženost domácností

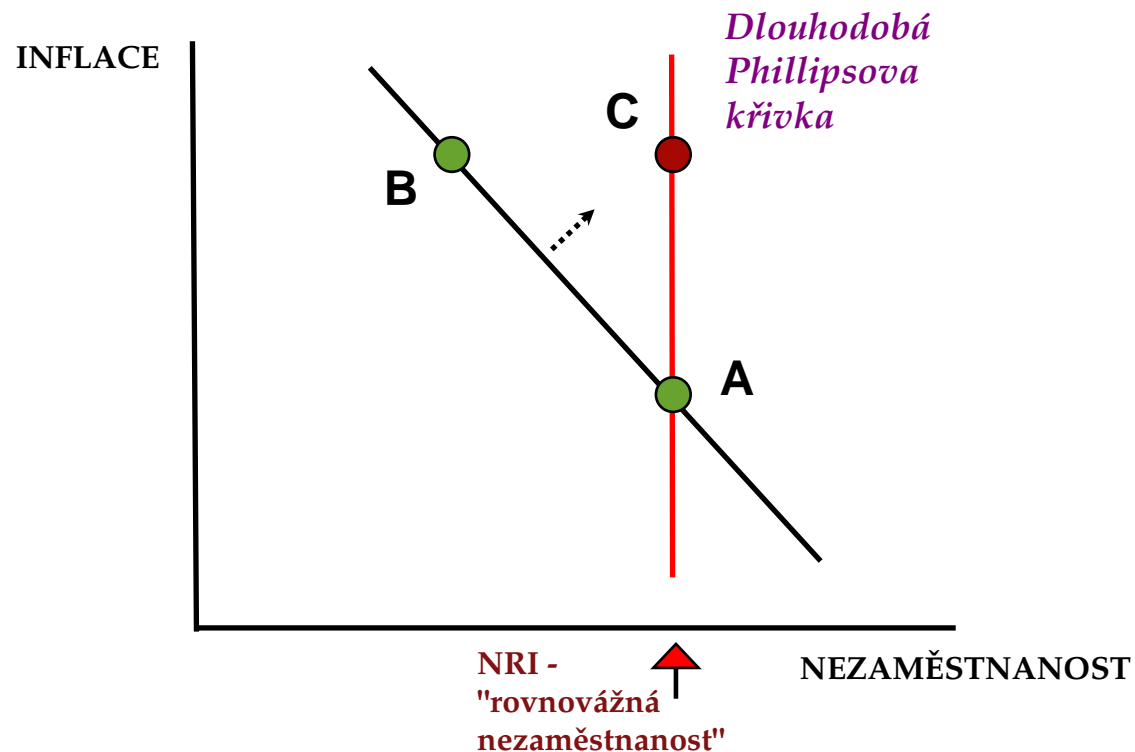
Rovnovážná míra nezaměstnanosti

Natural Rate of Unemployment - NRU

Phillipsova křivka - v dlouhém období

Krátkodobě úspěšná politika nízké nezaměstnanosti za cenu vyšší inflace v dlouhém období selhává - hospodářství a společnost se **vyšší inflaci** přizpůsobí: dělníci zvyšují mzdové požadavky, rostou ceny a **nezaměstnanost opět roste** do "rovnovážné míry nezaměstnanosti", **NRU**, ale na vyšší úrovni inflace.

Dlouhodobě hospodářství jde z **A -> C**

"rovnovážná/PŘIROZENÁ" míra nezaměstnanosti - *NRU*

Milan Sojka 2010 *Dějiny ekonomických teorií*,
17.4.2.2, 18.3.1 (Friedman a Phelps, Lucas, jr. o *NRU*):
Nástroji keynesovské politiky lze krátkodobě snížit
nezaměstnanost pod *NRU*, ale za cenu akcelerace
inflace. (UK 1948 - 1979)

NRU není neměnná, hospodářská politika se má
zaměřit na její snižování: zmírňovat nedokonalosti
trhu práce (antimonopolní opatření - proti
odborům, informace o poptávce a nabídce,
deregulace)

NAIRU

“Non Accelerating Inflation Rate of
Unemployment “

Termín nahrazující NRU:

- nevyžaduje platnost kontroverzních předpokladů

NRU

- ani jeho (relativní) stabilitu

VB : snižující se *NAIRU* během 90 let,
nízká nezaměstnanost i inflace až do 2008
za cenu pracovní nejistoty -

“precarious (non-standard) work”

FLEXIBILITY vs. FLEXICURITY

Dánsko : FLEXICURITY

Dánský zázrak ?

Velká Británie :

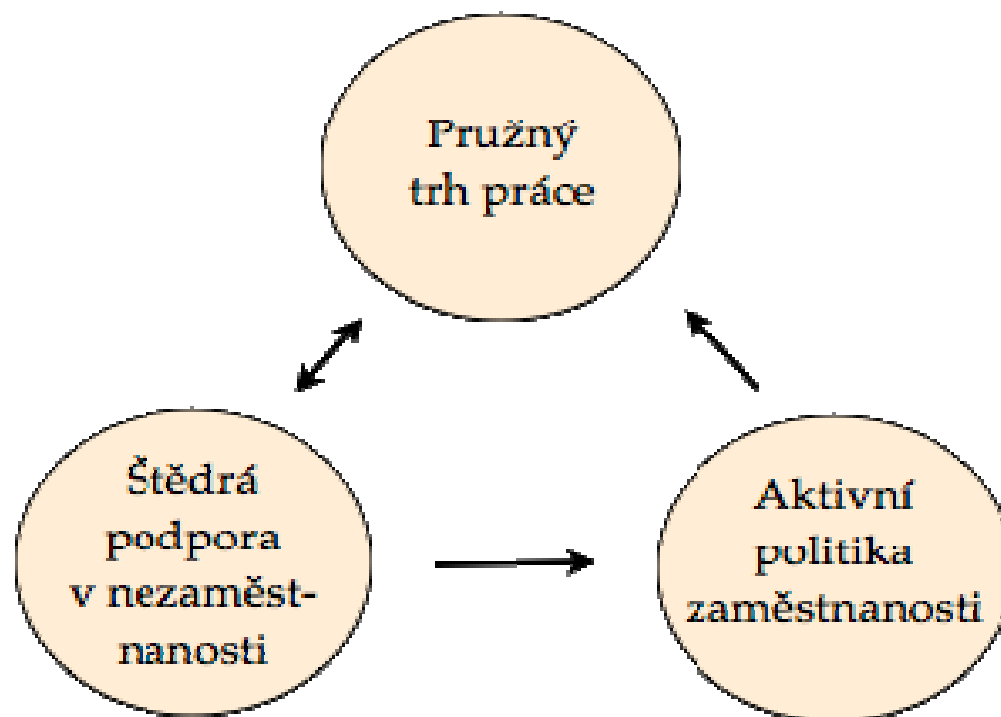
“FLEXIBILITY without SECURITY”

(SMF 2008)

Evropská komise
trvale aktivně propaguje **politiku flexicurity** jako součástí lisabonského programu "růstu, zaměstnanosti a konkurence schopnosti"

- EC Directorate-General for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities July 2007
*Towards Common Principles of Flexicurity.
More and better jobs through flexibility and security*

ZLATÝ TROJÚHELNÍK FLEXICURITY

Šipky ukazují dráhu pracovníka při ztrátě zaměstnání: ze zaměstnání na podporu v nezaměstnanosti a pak zpět do zaměstnání: buď přímo, nebo cestou rekvalifikace

FLEXICURITY

jako hospodářská politika ?

Úspěšná politika *flexicurity* signalizuje, že společnost dospěla k určitému sociálnímu kompromisu, který umožňuje snižovat NAIRU

NAIRU má smysl jako **proměnlivý parametr, nikoliv konstanta**

Klíč je patrně ve společenských, ideových a politických podmínkách, které určují NAIRU

CO URČUJE NAIRU ?

JAK SNIŽOVAT NAIRU ?

Oslabení odborů ?

Zvýšení mobility pracovníků ?

Vzdělání ?

Důvěra v pracovních vztazích ?

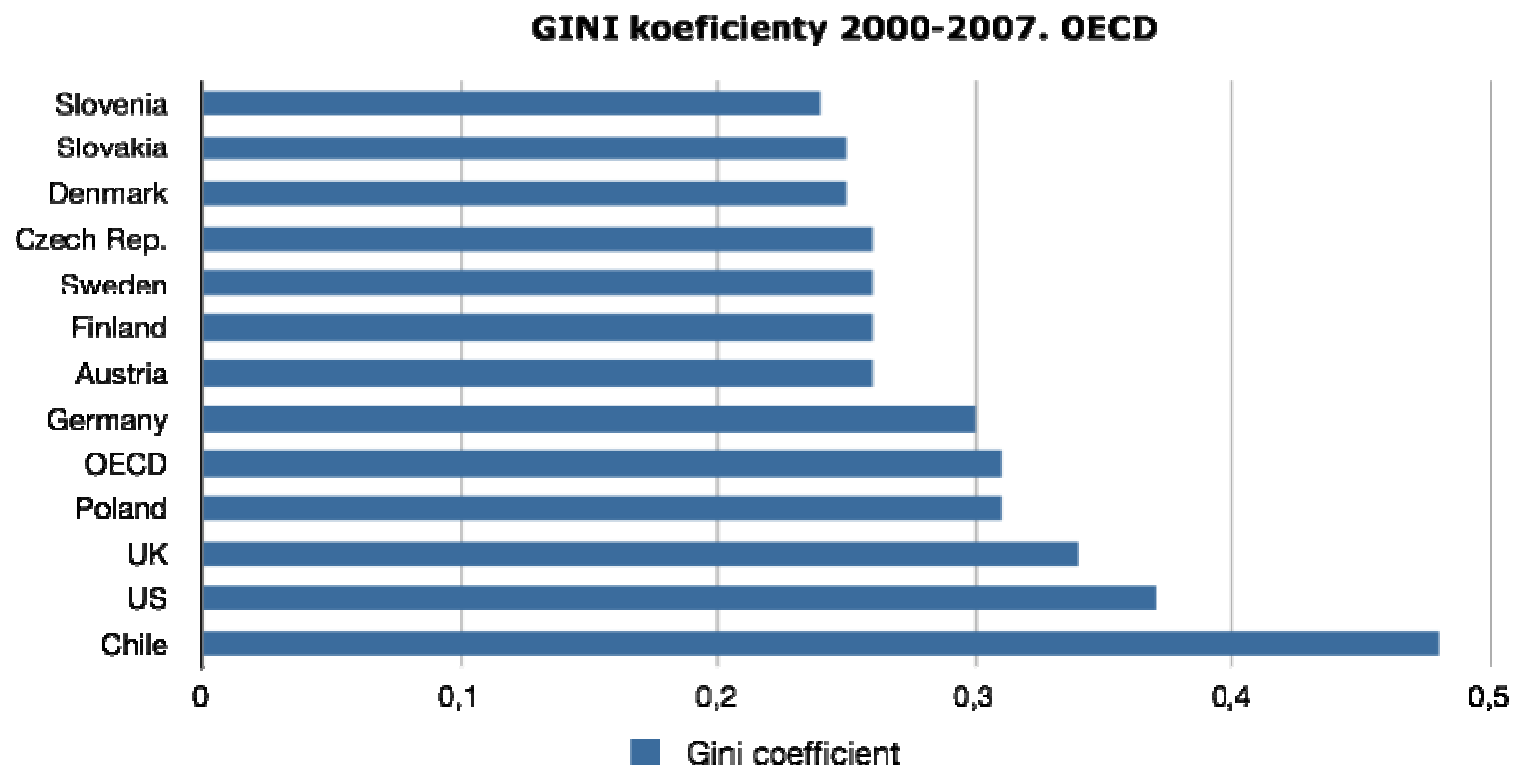
(“..dánský model je založen na důvěře mezi zaměstnavateli a zaměstnanci, nezaměstnanost nepřináší stigma”,

CAOP “Restructuring in the Public Sector: A flexicurity approach”

ec.europa.eu/BlobServlet?docId=2756&furtherfeatures=yes

příjmová a sociální diference

Dánsko, ČR a Skandinávie mají nejmenší nerovnost příjmů, ale od poloviny 80 tých let nerovnost roste :
ČR a Dánsko +0.5, Švédsko +1.1, Finsko +1.2, Rakousko +0.4 % ročně
(*GINI* = 0 naprostá rovnost příjmů, *GINI* = 1 : jeden bere vše)

DILEMA

- *JAK (A ZDA VŮBEC) PODPOROVAT SOCIÁLNÍ ROVNOST ?*
- *JAK NASTOLIT DŮVĚRU V PRACOVNÍCH VZTAZÍCH ?*
- *DÁNSKÝ MODEL VYCHÁZÍ Z VÍCE NEŽ 100-LETÉ TRADICE. JE VŮBEC MOŽNÉ JEJ PŘENÁŠET?*
- *JAKÉ DALŠÍ FAKTORY SNÍŽÍ NAIRU ?*